

Lakitelektől Szárszóiig és tovább...

Egy túlélő hadastyán emlékezése

A harminc éve lezajlott lakiteleki sátoros találkozóról számos emlékülésen, tanácskozáson beszéltek az alapító atyák, publikáltak már róla a résztvevők, a kutatók és a közírók. A huszadik évfordulóját a *Kortárs* az „Emlékeim a hős-korszakból. Adalékok a lakiteleki sátor és az MDF történetéhez” című írással (2007/9) köszöntötte. Az idén, szeptember végén fiatal politológusok tartanak kétnapos konferenciát Lakiteleken a harmincadik évforduló jegyében. Beláttam – mint aki a harminc éve e sorsfordító találkozó előkészítői, szervezői között volt –, nem térhetek ki a felkérés elől, hogy nemzetépítő mozgalmunkról a *Hitel* mai olvasóival megosszam gondolataimat, emlékezzem, emlékeztessenek halottainkra is...

Emlékezés az elhalt MDF árnyékában

„Eljött itt van
ütött az óra
álmainkból mi
válik valóra
ha már az első
szabad percben
'perben haragban'
egymás ellen.”

Nagy Gáspár: *Békebeli kannibálok* (részlet)

1987-es előjegyzési naptáramban, ezernyi más szervezési, munkahelyi, kutatási és családi feladat között ráleltem a szeptember 5-én Für Lajoséknál, Nagymaroson tartott kuratóriumi ülésen kiosztott – a *Magyarság esélyei, jövője* című eszmecsere megszervezéséhez szükséges –, rám eső teendők felsorolására. E szerint 1987. szeptember 27-én délelőtt 10-től Lakiteleken, Lezsák Sándorék tanujának udvarában fölállított katonai sátorban rendezzük meg a zártkörű ta-

BAKOS ISTVÁN (1943) művelődéskutató, közíró. 1980-tól a Bethlen Gábor Alapítvány munkatársa. Az induló *Hitel* egyik szerkesztője. a Magyarok Világszövetségének 1994–99 között főtítkára.

nácskozást, amelyen csak az általunk meghívott személyek vehetnek részt. A főelőadók egyike lesz Pozsgay Imre, rajta kívül előadásra kérjük föl Bihari Mihályt, Gombár Csabát, Fekete Gyulát, Csurka Istvánt, Für Lajost, Bíró Zoltánt, és az USA-ban tartózkodó Csoóri Leventel Lászlót javasolta még. Az előadások terjedelmét 10 percben, a helyszínen jelentkezők hozzászólását 5 percben maximáljuk. A meghívandók listáját nagy gonddal, közösen állítottuk össze, és egyeztetettük, kik lesznek a szervezők, akik biztonsági okokból lehetőleg négy szemközt hívják meg a jelölteket, feladatuk lesz a leutazás megszervezése is. A munkára Bakos István, Bihari Mihály, Bíró Zoltán, Csurka István, Fekete Gyula, Für Lajos, Kiss Gy. Csaba és a házigazda Lezsák Sándor vállalkozott. Abban maradtunk, hogy mindegyikünkre 20-22 ember meghívása jut a megbeszélt lista szerint. Aki eljön, attól az étkezés és a sátor bérelési költségeire 150 Ft részvételi díjat kérünk, némi biztosítékot arra is, hogy a meghívott komolyan veszi eljövételét.

Én Czine Mihály, Vekerdi László, Andrásfalvy Bertalan, Cserhádi Pál, Nagy Gáspár, Király Tibor, Újfalussy József, Dávid Kata, Leventel László, Pálffy István, Ablonczy László, az Eötvös kollégisták közül: Gergely András, Szíjártó István, Kovács István, a filmesek közül Sára Sándor, Lugossy László, a Gulyás testvérek, illetve Nyers Rezső, Márta Ferenc, Dragon Pál és Gyarmati István meghívását vállaltam. Aki tehette eljött Lakitelekre. Egy kényes döntést is hoztam, amikor Leventel László közölte, hogy Júlia lánya és veje, Horgas Béla társaságában tudja csak vállalni a részvételt. Mit tehettem, elfogadtam. Velük tartottam a kisbuszban, ahol kiderült, hogy a meghívott az előadás lehetőségét is a vejére testálta, aki felszólalása végén a vendéglátónak címezve kifogásolta az emberek diszkriminálását, hogy holmi névsorokban gondolkodik. Lezsák Sándor húsz évvel későbbi gesztusát, aki a sátor egy darabját neki is megküldte, mint egykori szónoknak és résztvevőnek, így fogadta: „...itt ülök az alelnök számomra provokatív küldeménye előtt, amely arra kényszerít, hogy kimondjam: nekem nem jár a mitikusnak szánt sátor tenyérnyi darabkája, röhögni is csak kinnal tudok rajta, mint annyi más demagógiával fölékesített mai hazugságon...” (*Liget*, 2012. november 9.). Ez az arcpirító nyilvános visszajelzése utólag megszegyenített engem is...

Nyomasztó munkahelyi feladataim, főleg a Művelődésügyi Minisztérium kutatásirányításáról készülő elemzésem után a teendőkre vonatkozó javaslat kidolgozása várt rám, de a lakiteleki találkozó jobban izgatott. Zaklatottan, aggódással készültem Lakitelekre. Az odautazás fokozta bennem a feszültséget, végig kísértett útítársaim gyanakvó faggatása olyasmi dolgokról, amit magam sem tudtam. Izgultam, hogy Lezsákék bírják-e ideggel, erővel, dologiakkal azt a terhet, amivel vendéglátó gazdaként meg kell birkóznuk. Imádkoztam, nehogy a párt vagy a belügy beleszóljon az utolsó pillanatban, hogy Pozsgay és a megyei tanács elnöke, Gajdócsi ne hagyjanak cserben bennünket, s eljöjjenek. Nem volt kegyes hozzánk az időjárás. Az éjszakai vihar hatalmas pusztítást vitt végbe, megtépázta a sátrat, az alkalmi villanyvezetéseket, fölborította az asz-

talokat, kellékeket. Mindennek nyomát a vendégek megérkezésére Sándorék áldozatos munkával jórészt már eltüntették. Mire a tanyához értünk, barátaim zöme már ott volt, Pozsgay is megérkezett. Kézfogások, mosolyok, udvarias fogadás, regisztráció. A vénasszonyok nyara tombolt, a nap melege átforrósította a megtépázott katonai sátrat, amely akár a méhkas úgy zsongott, majd hirtelen elcsöndesült, amikor Lezsák Sándor megkocogtatta a mikrofont, és hal-
kan, de határozottan fölolvasta gondosan fogalmazott, szép megnyitó beszédét. Nagy taps közepette adta át a szót Fekete Gyulának, aki levezető elnöke, kiváló „kormányosa” volt e zártkörű, a pártközpont korifeusai által „titkosított”, sorsfordító összejuvetelnek, amelyen 182 meghívott vendég vett részt. Elsőként Pozsgay Imrét szólította, aki jól fölépített, tényeken alapuló, elemző programbeszédét így kezdte. „Kedves Barátaim! Köszönöm a meghívást, köszönöm a figyelmet. A bizalom iszonyatos terhét érzem ebben a meghívásban, és nagyon kell kapaszkodnom, hogy mondanivalóm végére ne veszítsem el ezt a bizalmat.” Hát tényleg kapaszkodnia kellett, mert tapssal fogadott beszéde után következett Csurka István, akinek dramaturgiailag jól fölépített, az ország bajait, a magyar sorskérdéseket lényeglátóan elemző szenvedélyes beszédét, antikatasztrófa programját vastaps fogadta. Benda Kálmán csak röviden reflektált az előtte szólókra, s elsőként ő tette szavá, „nagyon hiányolom, hogy egy sor ember nincs itt, akiket én megszoktam magunk között” – rájuk pár későbbi felszólaló, pl. Horgas Béla is utalt. Később Konrád György bölcs és toleráns hozzászólásában a helyére tette ezt a témát. Aztán hallhattuk Bihari Mihály, Gombár Csaba pontos elemzését és Makovecz Imre látéletét közállapotainkról. Szünet következett. Amikor kitámolyogtunk a fülledt sátorból, vihar tört ki, amely lehűtötte a kedélyeket, s egy kicsit a sátort is... Nem az előadások tartalmi leírását, inkább az érzelmi benyomásokat, emlékeket szeretném felidézni. Eszerint végig jó hangulatban, nagyszerű gulyáslevesrel, néhány kitűnő beszéddel és sok hozzászóló várakozásával folytatódott a tanácskozás, amelyet egy közbejött áramszünet sem tudott megzavarni. Az ülést Bíró Zoltán barátom szövegezte *Zárónyilatkozattal* fejeztük be, amit öt ellenszavazattal fogadtak el a résztvevők. Ez szentesítette „a Magyar Demokrata Fórum létrehozását, amely a folyamatos és nyilvános párbeszéd színtere lehetne” – s hogy az eszmecserék anyagait az ország közvéleménye megismerje, „szükségesnek érzik alkotmányos keretek között működő, független sajtóorgánumok létrehozását”. Végül Szécsi Margit költő olvasta föl, méltó befejezésként, Nagy László *Elhullt bolondok nyomán* című versét...

Akik átéltek e lélekemelő napot, jó emlékét őrzik. A résztvevők zöme „szikrát kapott” a Lezsák-tanyán... Nekem Juhász Gyula sorai jutnak eszembe 1987. szeptember 27-éről: „Vannak napok, melyek nem szállnak el, / De az idők végéig megmaradnak...”

Ahogy a Lakiteleki Találkozó előéletéhez hozzátartozott az 1943-as szárszói találkozó, úgy fonódik utóéletéhez az 1988. szeptember 3-án tartott II. Lakiteleki Találkozó, amely kemény munkával járt. Ekkor fogadtuk el az MDF Alapí-

tólevelét és Alapszabályát, s a jelenlevő 400 fő kimondta az egyre gyarapodó létszámú Magyar Demokrata Fórum szervezett mozgalommá alakulását és intézményes működtetését. A Szövegező Bizottság és a Szavazatszámoló Bizottság tagja voltam. Az Alapítólevelét egyik kulcsmondata így szól: „a mozgalomnak a saját útján kell kibontakoznia, nem fogadja el sem a kormánypártiság, sem az ellenzékiiség címkéit és választási kényszereit”. Én a nemzetépítő mozgalom híve voltam, és az maradtam mindmáig. A párttá alakított MDF életébe már nem kapcsolódtam be.

A pártosodásban, pártharcokban közvetlenül nem vettem részt, de a hatását éreztem később is a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Felsőoktatási és Kutatási Főosztálya vezetőjeként. Főnököm, Andrásfalvy Bertalan az MDF-kormány művelődési és közoktatási minisztere elszenvetde az ellene folyó belső aknamunkát, a lankadatlan médiatámadás kegyetlen tortúráját is, de ezekből én is részesültem. Főként az első magyar felsőoktatási törvény – utcai tüntetésekkel tarkított – egyeztetése során. Később, az MDF-kormány bukása után, az 1996-os budapesti EXPO – melyet törvényt sértve mondott le a Horn-kormány – egyik minisztériumi felelőseként. E felelőtlen döntés ellen, felelős köztisztviselőként, az országgyűlési képviselőknek címzett – sokuknak személyesen átadott – *Nyílt levélben* tiltakoztam. Nyílt leveletem az *Új Magyarország* 1994. szeptember 2-ai számában közöltem, majd Fodor Gábor miniszternél fölmondtam köztisztviselői megbízásomat, állásomat.

Egy évvel korábban még reméltem, hogy az MDF katasztrófális vereségét enyhíteni tudjuk. Meghívtak, és részt vettem az 1993. augusztus 23–29. között rendezett szárszói tábor „A magyar megmaradásért” elnevezésű rendezvényen, amely az Antall-kormány, az MDF vezette koalíció politikájának kudarcát érzékelve, kiutat keresett a katasztrófa felé sodródó társadalom, a magyar állami lét megóvására. Ez is hozzátartozik a lakiteleki sátoros találkozó történetéhez!

A négynapos tanácskozáson – pártállástól függetlenül – ott volt, fölszólalt a magyar közélet színe java. „A lakiteleki sátorból” huszonöten tartottunk előadást, illetve szólaltunk föl. A határon túliak képviselői közül harmincan, kétharmaduk az utódállamok magyarsága képviselőjében, tízen pedig a nyugati magyar emigrációéból. Összesen 162 előadás és hozzászólás hangzott a plenáris ülésen és a három szekcióban. Köztük megemlítem a már elhunyt Kanyar József, Püski Sándor, Borbándi Gyula, László Gyula, Gombos Gyula, Kiss István, Hegedűs Lóránt, Sebestyén László, Mohácsy László, Faragó József, Vigh Károly, Csoóri Sándor, Für Lajos, Pozsgay Imre, Csurka István, Varga László, Joó Rudolf, Zimányi Tibor, Benedek István, Fekete Gyula, Varga Domokos, Takács József, Katona Ádám, Beke György, Jakabffy Ernő, széki Teleki János, Márton János, Fitos Vilmos, Balogh János, Hábel György, Csete György, Andorka Rudolf, Gidai Erzsébet, Hóka Mihály, Varga Mihály, Balogh Bálint, Czine Mihály, Szokolay Sándor, Makovecz Imre, Balogh Edgár, Katona Szabó István, Kováts Zoltán, Samu Mihály, Selmeczi Elek, Selley Zoltán, Sinkovits Imre, Tompa

László nevét. Őket ismertem, közöttük több barátom, tanárom, kollégám, jó ismerősöm található. Isten nyugosztalja őket!

A kiútkereső helyzetelemzésekből, néhány kiváló, illetve igen alapos, programadó és kritikus előadásból összeállt a konkrét szakmai teendők fölvázolása a határozott nemzetstratégia, cselekvésre ösztönző nemzetpolitika kialakítására. Érzékelhető volt a nemzetmentés elszántsága, a globalizációval szembeni ellenállás igénye. Szívesen idéznék néhány gondolatot, de nincs itt rá lehetőségem. A lakiteleki találkozó 30. évfordulóján gondoljunk a vészhelyzet felé sodródó ország megmentését célzó nemzeti oldal szárszói találkozására és nyilatkozatára, amelyet kevesen ismernek. Egyik mondata: „Az ország nemcsak háborúban veszhet el, békében is.” Talán a *Szárszó '93* című, hétszáz oldalas könyvet (Bp., 1993, Püski Kiadó) sem ártana kézbe venni, forgatni, olvasgatni az ifjúságnak. Igazi „Történelmi lecke fiúknak...”

Jövő év augusztusában, a 25. évfordulón, érdemes lenne számvetést készíteni, földézni az elhangzott fő téziseket, s emlékezni a magyar emigráció ott is jelen levő, de azóta elhunyt kiválóságaira: Borbándi Gyulára, Gombos Gyulára, a főszerző Püski Sándorra, valamint a rendszerváltoztatás áldozataira, elhunyt fő programadóira, vezetőire, szereplőire s az akkor már nagybeteg kormányfőre is, aki kíméletből nem kapott Szárszóra meghívást, s néhány hónap múlva eltávozott közülünk.

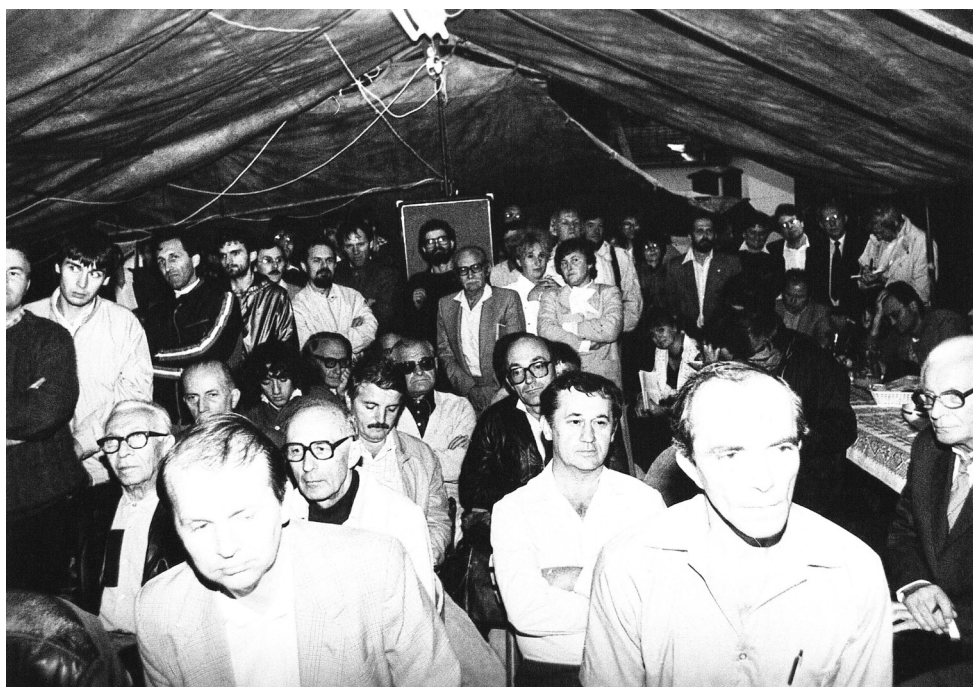
Pillanatkép a sátorban

1987. szeptember 27., Lakitelek, Szikra 272., Lezsák Sándor udvarában

„Félre kishitűség: szégyen, ki most retteg.
Jön már az erősb kor: szavak után tettek.
Ál-lelkesedésnek kezd fogyni határa,
Az üres hű-hónak lefelé száll ára...”
(Arany László: *Hunok harca*, részlet)

Szárszóról nincsen fotóm, de a lakiteleki találkozóóról őrzök egy olyan képet, ahol a sátor közepén ülök és jegyzetelek, s köröttem mintegy harminc fölismerhető ember ül és áll, akik zömére ma is emlékszem, köztük barátaim, jó ismerőseim voltak. Úgy vélem, ez az itt közölt csoportkép – a résztvevők egy hatoda – reprezentálja a lakiteleki sátor közönségét, akiket bemutatok az olvasóknak.

A melegtől kissé elbágyadva, de figyelmesen, elgondolkodva ül az első sorban balról Kozma Huba kiskunmajsai tanár, 1970-től a Múzeum igazgatója. Huba Lezsák Sándor régi barátja és szövetségese a Kádár-korszakban, 1990–94 között országgyűlési képviselő, 1991-től a Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetségének elnöke, később Pongrátz Gergely társa a kiskunmajsai 1956-os Múzeum fölépítésében és működtetésében. Mellette jobbra Fekete Pál kiskunfélegyházi tanár, később országgyűlési képviselő, aki mögött dr. Varga Mihály, az ELTE egyetemi docense, az orosz kultúra kiváló ismerője és közvetítője ül.

Ő a kilencvenes években Fekete Gyula társává szegődött a Magyarok Világszövetségében, ahol Szíjártó Istvánnal együtt a Százak Tanácsa létrehozását és működését segítette haláláig. A 2. sor balszélén Újhelyi Szilárd (1915–1996) legendás ellenálló, aki 1937-ben a Márciusi Front egyik alapítója, illegális kommunista párttag, majd 1945 után fontos vezetői tisztségeket (népjóléti államtitkár, a Kulturális Kapcsolatok Intézete, majd a Rádió vezetője) töltött be. 1951 márciusában letartóztatják, koncepciós perben 8 évi börtönre ítélik, ahonnan 1954 júliusában kiengedik, rehabilitálják, majd kinevezik filmfőigazgatónak. 1956-ban Nagy Imre tanácsadója, vele együtt tartóztatják le és száműzik Snagovba, ahonnan 1958-ban térhet haza. 1962 után a filmszakmában dolgozik, 1973-tól 1977-ig Magyarország UNESCO nagykövete, a Történelmi Igazságtétel Bizottság alapítója volt. Mellette ül dr. Szesztay András szociológus, a Márton Áron Társaság református vezetőségi tagja, a honi közélet ismert alakja, kiváló előadó és publicista. Karba tett kézzel fáradtan figyel az előadóra Benke László költő, szerkesztő, akivel Tamási Lajosnál, a legismertebb 56-os vers, a „Piros a vér a pesti utcán” szerzőjénél, a híres Csepeli Munkás Olvasókör vezetőjénél találkozgatunk. A költő tanítómestere, mentora volt Benke Lászlónak.

A 3. sor bal szélén Vigh Károly történész, a Bajcsy Zsilinszky Társaság alapítóelnöke, mögötte Hegedűs István szociológus, pénzügyi szakértő, jelenleg a Magyarországi Európa Társaság elnöke. Mögötte ül „a gondolkodó” Vekerdi László tanárom, barátom, tanácsadóm; tudománytörténész, könyvtáros, polihisztor. Ő mellette jobbra sötét szemüvegben Kovács András filmrendező, a Film-

művész Szövetség elnöke, előtte pedig én jegyzetelek. Mellettem jobbra Lugossy László filmrendező, a Filmművész Szövetség titkára, később a Duna Televízió alelnöke. Balra az álló sorban elől (félig látszik) Galló Béla szociológus, ma népszerű pszichogenetikus, közszereplő, mögötte talán Áder János ifjú jogász, mai államelnökünk. Karba tett kézzel Tóth Károly Antal tanár, esszéista, az *Ellenpontok* című, nagyváradi magyar szamizdat alapítószerkesztője áll. Őt ellenzéki tevékenysége miatt feleségével együtt a román hatóságok letartóztatták, s több hónapi tortúra után engedték haza. 1984-ben áttelepült Magyarországra, ahonnan 1988-ban Svédországba távozott. Környezetvédelmi szakember, kitűnő publicisztikai magyarországi és erdélyi folyóiratokban jelennek meg. A szakállas fiatalember Bakó László szervező lehet, mögötte a szemüveges úr Bertha Zoltán irodalomtörténész Debrecenből. Szakállas és karba tett kézzel figyel Bogár László közgazdász, aki ma népszerű előadó, közíró és debattőr. Mögötte, úgy sejlik, Bégány Attila programozó matematikus, Kárpátalja védője áll, s mellette a keretes képből Elek István kritikus, közíró, az MDF alapító tagja, országgyűlési képviselő, a *Heti Válasz* főszerkesztője, Orbán Viktor egykori tanácsadója. Ő előtte Bogdán Emil martonvásári állatorvos áll, aki mellett két hölgy: fehér blúzban Bíró Zoltánné Tóth Rozália, a művészotthonok vezetője, előtte karba tett kézzel barátnője, Bíró Friderika néprajzkutató, Für Lajos párja. Mellettük a padon Rátkay Ildikó szerkesztő figyel, mögülük Szakolczay Lajos közíró, kritikus, publicista. Ildikó mögött Medvigy Endre, a jogvégzett irodalmár, szervező, szerkesztő, a népi irodalom éltetője; az MVSZ Szent László Akadémiája (amelynek Pozsgay Imre volt a rektora) alapító-dékánja áll. Mögötte jobbra Dragon Pál szentendrei kisiparos, a helyi közélet kiemelkedő alakja, akit majd a Kisgazdapárt országgyűlési képviselőjének választanak. Mellette áll a csillogó szemüvegű Konrád György író, aki rendkívüli sikert arat bölcs, toleráns, a kedélyeket nyugtató, a sátor közönségét biztató hozzászólásával. Mellette a sötét ruhás, nyakkendőset nem ismerem föl, de a buzgón jegyzetelő Jeszenszky Gézát, Antall József tanítványát, rokonát, külügyminiszterét és majdani washingtoni nagykövetünket igen. Előttük elég sötét a kép, de mintha Zöld Ferenc könyves szakember és Alexa Károly publicista, szerkesztő ülne az asztal mögött.

A „niemandolás” ellenszereiről

„Ünnepe és gyásza a létnek
a tengeren lépő haza
Kivont sugárral látható
az Igazság Pillanata”
Szécsi Margit: *A Glóriák Ura – Nagy Lászlónak* (részlet)
Elhangzott a lakiteleki tanácskozáson.

A Lakiteleki Találkozó huszadik évfordulójára készült, megjelent és a világhálón kerengett egy rendkívül dehonesztáló pamflet. Ebből csak azért idézek egy részt, hogy a közelgő választások előtt – Arany Jánosnak, a magyar nyelv mű-

vészének és mesterének 200. évfordulóján – a magyar nyelvű és szellemiségű újságíróknak, a honi médiamunkásoknak bemutassam a gyalázkodó, felületes, vádaskodó, igaztalan és a vele járó gyűlöletkeltő, nemtelen stílus elijesztő példáját:

„...És jött Antall, aki pontot tett a lakiteleki eszmeiségre: kirabolta a kárpótlási jegyekkel a nemzetet, s elindulhatott az a privatizáció (lat: jogtalan haszon-szerzés, rablás – a szerk.), amely által a kommunistáktól a kisgazdákon át a Fideszig minden párt parlamenti képviselője meggazdagodhatott. S amikor elfogyott ez a felosztható rablott érték, akkor jött a nagybani eladás, amelyből korrupcióval fűszerezve ismét dagadtak a zsebek. Közben eladták végleg a Kárpátalját, Erdélyt, a Felvidéket, a Délvidéket, és tovább hülyítették a közoktatásban a nemzet jövőjét, azaz a fiataliságot. [...] Egy dolgot azonban nem mondtak el, mert nem hitték, hogy ez megtörténhet: hogy lesz képük e *politikai niemandoknak* húsz év múlva még egyszer összejönni, önmagukat ünnepelni [...] annak a politikai trágyakupacnak a tetején, amelyet ők hordtak össze húsz év alatt, s amelyhez az első lapát fekáliát húsz éve ők loccsantották le Lakiteleken, [...] s amelyet ma az általuk hatalomra segített politikai maffia őriztet idegen fegyverekkel, [...] s amelyre feldobják majd a nemzet megcsonkított hulláját is. Mert volt egy önjelölt demokrata rendszerváltó fórum húsz esztendeje Lakitelken!” (Stoffán György: *Lakiteleki szerecsenmosdatás.*)

Miután bemutattam a sátor résztvevőit, utánanéztem a fenti szennyirat szerzőjének. Nacionáléja alapján, akár a Teleki Pál budavári szoborállítása ürügyén kirobbantott médiaháborúban is részt vehetett volna – a mi oldalunkon. De hál’ istennek ezt nem tette meg. Nem emlékszem rá, hogy valaha találkoztam, beszéltem volna vele. Számomra niemand volt. E cikkével lett valaki, aki fölíratkozott a „niemandolók és fasisztázók” listámra.

A magyar felsőoktatásra és kutatás-fejlesztésére fordított két évtizedes szakmai, köztisztviselői munkám megcsúfolásának érzem, amikor ilyen és hasonló stílusú cikkek jelennek meg magyarul. Különösen fájó, amikor egy-egy tehetséges, jó tollú újságíró vetemedik erre a gyalázatra. Egyik preferált egyetemi programunk volt a legmagasabb szintű képzés helyreállítása a katonai, a diplomata- és az újságíró-képzésben Magyarországon. Az utóbbit több egyetem is vállalta, de keserűen tapasztalom, hogy e téren nem járt osztatlan sikerrel hajdani vállalkozásunk.

A Lakiteleki Nyilatkozat nyilvánosságra hozása miatt Pozsgay Imrét fél éven át vegzálták „elvtársai” az MSZMP csúcsszerveinek ülésein, meghallgatásain, majd pár év múlva a „sajtószabadság bajnokai” se Istent, se embert nem kímélve „fekáliával”, mocskos beszéddel, hazug cikkekkel fertőzik a közéletet, rongálják közérzetünket. A Magyarok Világszövetsége főtitkáraként, részben Csoóri Sándor melletti kiállásomért is több golyót kaptam, s néhányat a mi hadoszlopainkból. Egyik esetben az áldott emlékű Tempfli József nagyváradi püspök, az MVSZ Etikai Bizottsága elnöke és nyilatkozata védett meg egy alattomos kilövéstől. 2004-ben szívemet érte a Teleki Pál tudós-államférfi budavári szobrának

fölállításaért ellenünk hergelt médiaháború, amelynek győztesei – a múlt század nagy magyar nemzetpolitikusanak – emlékjelét kitiltották szülővárosából. Balatonboglárra menekítettük, s halálának 63. évfordulóján, méltó lengyel–magyar szoboravató ünnepségen, „örök megőrzésre” a bátor városnak átadtuk. Szülővárosa, Budapest és a Magyar Tudományos Akadémia mindmáig nem rehabilitálta a kiváló tudós–államférfit.

A pártállami rendszerben kialakult niemandolás ellenszerére szinte ösztönösen találtunk rá a kinnal-keservvel létrehozott Bethlen Gábor Alapítványban, amikor elhatároztuk, hogy a nemzetvédő és építő munkát, a kiemelkedő teljesítményeket, alkotó személyiségeket Bethlen Gábor-díjjal tüntetjük ki. A Pártközpont korifeusaival emiatt kellett csatározunk hónapokig, mert ilyen-olyan kifogásokkal meg akarták tiltani, hogy pl. Király Károlyt, Duray Miklóst kitüntessük. Emlékszem arra is, hogy korábban hiába hagyta jóvá a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa elnöksége a Veres Péter-díj létrehozását, a Pártközpont megakadályozta annak realizálását, noha elnökünk, Szabó István akkor KB-tag volt. Nagy tettek számított 1988-ban még az is, hogy Mályusz Elemér, a kiváló történettudós állami kitüntetést kapott a 90. születésnapján. Előjegyzési naptáramból idézek: aug. 22., hétfő: „Mályusz Elemér kitüntetése jegyében telik el a napom. Sikerült keresztülverni – ha nem is a Zászlórendet –, legalább egy Aranykoszorús Csillagrendet kapjon. Mozgósítottam a Magyar Nemzetet és segítettem, hogy a rádióban is sikerüljön az interjúja. Pusztai Feri szép be-

szédet mondott, a résztvevőket én jelöltem ki (család 4 fő, Benda Kálmán, Glatz, Pölöskei, Fügedi Erik, Pósa, Ildi [a személyzetis], Pusztai Feri és én)...” A magyar középkor legjelentősebb tudósát indexre tett *Vörös emigráció* című könyve miatt diszkriminálták. Hálás voltam, hogy az Eötvös Kollégium Baráti Köre segített Benda Kálmánnak és nekem a kirekesztett nagy tudós kis kitüntetését elintézni.

A nemzeti elkötelezettségű alkotók, tudósok, közéleti szereplők, intézmények és civil szervezetek diszkriminálása módosult, de nem szűnt meg a rendszerváltás után sem. Korábbi írásomban jeleztem a lakiteleki találkozó szervezőinek bántó mellőzését az Antall-kormányban. Most két saját példát említek: 2002 őszén a Nemzeti Tankönyvkiadó privatizátor igazgatójának niemandolásától mentette meg a külföldi magyar diákok számára készített magyar nemzetismereti tankönyvünket Lezsák Sándor és az Antológia Kiadó; 2007-ben a BGA-t sújtó diszkrimináció elleni tiltakozásul kértem elnöki fölmentésemet a Kuratóriumtól. Arra mégis lehetőségünk nyílt, hogy kiépítsük az értékeinket preferáló elismerési rendszert, melynek súlya van, még ha szerényebb is a publicitása. A Bethlen Gábor Alapítvány évente adományozott kitüntetéseiével (Bethlen Gábor-díj, Márton Áron Emlékérem, Teleki Pál Érdemérem, Tamási Áron-díj) ösztönzi a magyarság – benne az utódállamok nemzetrészeinek és a diaszpóra – értékeinek, alkotóinak megismerését, elismerését, a magyar szellemi-kulturális örökség védelmét, sőt a kelet- és közép-európai kulturális együttműködést is. Az elmúlt évtizedek során félszáz ország közel négyszáz jeles személyiségét és intézményét, egyesületét tüntettük ki határon innen és túl végzett nemzetszolgálatukért, kulturális, közösségi szerepvállalásukért. Ajándék számunkra – főként a kitüntetetteknek –, hogy a *Hitel* folyóirat a kezdet kezdetétől közli a díjátadó ünnepségekről kiadott rövid tájékoztatót és az elhangzott laudációk szövegét. Legutóbbi kiadványunk, a *Hitel* Könyvműhely gondozásában megjelent *A kolozsvári Bethlen Gábor szoborállítás Aranykönyve* (Bp., 2016) tartalmazza a BGA kitüntetéseit és eddigi kitüntetettjeinek összesített (1986–2015) névsorát, amelyből világosan kirajzolódik értékrendünk. Ez némileg eltér az államétól, az egyházakétól, a pártokétól, az akadémiákétól. A niemandolás ellen szól a Magyar Örökség-díj intézménye, amelynek megalapításában és működtetésében 2014-ig részt vettem. Eredményét, kitüntetettjeik listáját, a róluk szóló méltatásokat a *Laudációk Könyvében* (I–IV, 1995–2015) olvashatják. Aki pedig ellátogat a színhelyre, annak figyelmébe ajánlom, s kérem, nézze meg a Lakiteleki Találkozó szellemiségét éltető emlékművet, a megújuló, Magyar Örökség-díjas Lakiteleki Népfőiskolát. Azon belül keresse meg a Keresztény Panteon, a Nemzeti Panteon szobrait, az érdemek elismerését jelző emlékpadokat s más emlékjeleket, amelyek erősítik önbecsülésünket. Ezt szolgálja a 2017. augusztus 19-én a csallóközi Királyfiakarcsán ünnepélyesen fölszentelendő Magyarok Nagyasszonya szobor is, melyet a gyermekkorában onnan kitelepített Rieger Tibor szobrászművész ajándékozott falujának. Közadakozás segítette a bronzba öntését, fölállítását.

„A Magyarok Nagyasszonya adjon erőt minden magyarnak a jövődökhöz!”